

Leesverslag Impasse (gedicht van Martinus Nijhoff)

Eline van Gorp

© havovwo.nl (December 2002)

Intentio operis

Het begin van dit gedicht is vrij onduidelijk. Het gaat over een “wij”, dat later in de eerste regel weer opgesplitst en gedeeltelijk verklaard wordt door “zij en ik”. De ik-persoon wil ook iets vragen, maar wat is aan het begin nog niet helemaal duidelijk. Uit het eerste kwatrijn blijkt al wel dat het waarschijnlijk gaat om een man en een vrouw die een relatieprobleem hebben: “Wij” wordt opgesplitst in “zij en ik” en de ik-persoon schaamt zich om een bepaalde vraag te stellen. In een goede relatie zou hij zich niet hoeven te schamen. In het woordenboek wordt impasse uitgelegd als een doodlopend slop of een moeilijke situatie waaruit geen uitkomst is tenzij door radicale terugkeer tot het beginpunt. De laatste definitie is vooral op dit gedicht van toepassing, want de ik-persoon wil waarschijnlijk een radicale terugkeer naar het beginpunt, namelijk toen zijn relatie met de vrouw nog goed was. In de achtste regel wordt eindelijk de langverwachte vraag gesteld: “Waarover wil je dat ik schrijf?”. Maar is dit wel de werkelijke vraag die de ik-persoon wil stellen? Waarschijnlijk heeft de vraag meer te maken met het relatieprobleem en bedoelt de ik-persoon ermee dat hij niet weet wat hij moet schrijven omdat hij een veel groter probleem (zijn relatieprobleem) aan zijn hoofd heeft en hij wil dus eigenlijk vragen hoe ze het relatieprobleem gaan oplossen. De ik-persoon wil de vrouw met zijn vraag overvallen.

Dit mislukt echter, want de fluitketel begint te fluiten en de vrouw krijgt de gelegenheid om over haar antwoord na te denken. Uiteindelijk antwoordt ze dat ze het ook niet weet. Na het gedicht hebben de man en de vrouw dus nog steeds een relatieprobleem.

Dit gedicht is een sonnet. De rijmvorm is abba-cddc-efe-eff (dus 3 keer omarmend rijm). In de eerste acht regels wordt het stellen van de vraag van de ik-persoon behandeld. Daarna vindt er een wending plaats en in regel 9 tot en met 14 gaat het over het antwoorden van de vrouw. Er staan geen moeilijke woorden in het gedicht, behalve glycine (een plant: blauwe regen). In regel 2 (“vraag het vandaag”) is er sprake van assonantie (klankherhaling van de beklemtoonde klinkers). In regel 4 en 5 is dit ook het geval (“haar bezig ziend in haar bedrijf, en de kans hebbend die ik hebben wou”). In regel 9 is er sprake van alliteratie (“Juist vangt de fluitketel te fluiten aan”). In deze regels is eigenlijk ook het gedicht samen te vatten: hij vraagt het vandaag, want de situatie is er goed voor, maar de fluitketel verpest het en de vraag levert niets op.

Intentio auctoris

Martinus Nijhoff heeft zelf waarschijnlijk niet zo veel met het gedicht te maken, omdat poëzie volgens hem los moest staan van de maker. Hij is wel twee keer getrouwd, dus hij heeft waarschijnlijk wel relatieproblemen gekend. Zijn gedichten zijn over het algemeen duidelijk met weinig moeilijke woorden of lange zinnen en ze beschrijven vaak iets uit de alledaagse werkelijkheid. Toch zit er vaak een diepere betekenis achter deze werkelijkheid. Dit is waarschijnlijk ook het geval bij “Impasse”.

Intentio lectoris

Het gedicht is in het begin een beetje onduidelijk en het lijkt over een simpele vraag te gaan, maar als je over het gedicht nadenkt, krijgt het een diepere betekenis, waardoor het lezen ook leuker wordt. Het gedicht bestaat gelukkig niet uit hele lange zinnen of hele moeilijke woorden, zodat het goed te lezen is.